

PATVIRTINTA
Vilniaus regiono plėtros tarybos
2015 m. vasario 25 d.
sprendimu Nr. 51/1S-5

VILNIAUS REGIONO PLĖTROS PLANAS 2014 – 2020 M.

VILNIUS
2014

ĮVADAS

Regioninė politika – tai viešoji politika, kurią įgyvendinat viešosios investicijos nukreipiamos į silpniau išsivysčiusius miestus, savivaldybes, apskritis. Taip siekiama subalansuoti socialinio-ekonominio išsivystymo skirtumus bei sudaryti tinkamas sąlygas regionų plėtrai, taip prisidedant prie ilgalaikio ir tvaraus šalies ekonominio augimo. Vienas iš instrumentų, naudojamų regioninės politikos įgyvendinimui, yra regionų plėtros planai, kurie vertinant Lietuvos narystės Europos Sąjungoje (toliau – ES) keliamus reikalavimus regioninės politikos srityje įgauna vis didesnę svarbą.

Vilniaus regionas – didžiausias ir ekonomiškai stipriausias šalies regionas, pirmaujantis pagal daugelį rodiklių. Tačiau jokiame kitame šalies regione vidiniai išsivystymo netolygumai nėra tokie dideli, kaip Vilniaus apskrityje. Nepaisant didelių investicijų ir aktyvios ekonominės plėtros Vilniaus mieste ir iš dalies – Elektrėnuose, šalia Vilniaus esančioje Šalčininkų savivaldybėje darbo užmokestis yra mažiausias šalyje. Apskrityje yra dvi probleminės teritorijos, išskirtos atsižvelgus į aukštą nedarbo lygį, didelį socialinės pašalpos gavėjų skaičių – tai Šalčininkų ir Švenčionių rajonų savivaldybės. Didelė dalis regiono teritorijos yra kaimiška, todėl taip pat susiduriama su specifinėmis problemomis, kurios sprendžiamos vykdant kompleksinius kaimo vietovių atgaivinimo projektus. Taigi, nors Vilniaus apskritį ir galima laikyti pagrindiniu šalies ekonomikos varikliu, jo sklandžiam ir tolygiam vystymuisi reikia strateginio planavimo bei kryptingos regiono vizijos.

Vilniaus regiono 2014-2020 metų plėtros planas (toliau – Planas) – tai Vilniaus miesto bei rajono, Elektrėnų savivaldybės, Šalčininkų ir Širvintų, Švenčionių ir Trakų bei Ukmergės rajonų savivaldybių plėtros strateginio planavimo dokumentas bei priemonių visuma šiam dokumentui įgyvendinti. Parengtas planas prisidės prie tolygios ir subalansuotos regiono plėtros, padės užtikrinti efektyvų finansinių išteklių panaudojimą bei Vilniaus apskrities konkurencingumo didinimo šalies ir tarptautiniu mastu. Vilniaus regiono plėtros plano tikslas – numatyti pagrindines Vilniaus regiono socialines–ekonominės plėtros kryptis, apibrėžti veiklos prioritetus, tikslus, uždavinius ir priemones jiems įgyvendinti.

Plano rengėjas – Regioninės plėtros departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos Vilniaus apskrities skyrius. Siekiant užtikrinti plano rengimo kokybę ir viešumą, bendram darbui buvo sukurta darbo grupė iš regiono savivaldybių atstovų bei sutelktas platus partnerių ratas, apimantis valstybės institucijas, Vilniaus regiono savivaldybes, socialinius ir ekonominius partnerius, rengti vieši aptarimai ir konsultacijos.

Pirmasis Vilniaus regiono plėtros planas buvo parengtas 1999-2000 metais, kaip ES Phare Regioninės plėtros projekto dalis. Planas atnaujintas 2003 m., atsižvelgiant į LR Vidaus reikalų ministerijos 2002 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. 482 patvirtintą „Regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodiką“ ir remiantis Lietuvos bendroju programavimo dokumentu. 2006 m. buvo parengtas Vilniaus regiono plėtros planas 2007-2013 m., kuris buvo atnaujintas 2010 metais, atsižvelgiant į pasikeitusią Lietuvos socialinę-ekonominę situaciją, taip pat įvertinus naujas regiono plėtros galimybes. Planas atnaujintas įgyvendinant projektą „Vilniaus regiono plėtros plano 2007-2013 m. atnaujinimas“, finansuojamą pagal Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos priemonę VP1-4.2-VRM-02-R „Regioninės plėtros tobulinimas, regionų plėtros planai ir savivaldybių (ilgalaikiai/trumpalaikiai) strateginiai plėtros planai“.

Vilniaus regiono plėtros planas 2014-2020 m. parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymu bei Vidaus reikalų ministro 2011 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 1V-706 patvirtinta Regionų plėtros planų rengimo metodika. Rengiant Vilniaus regiono planą, buvo vadovautasi šiais teisės aktais ir dokumentais:

- Valstybės pažangos strategija – Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtinta LR Vyriausybės (2012 m. gegužės 15 d. Nr. XI-2015);
- 2014-2020 metų Nacionalinė pažangos programa, patvirtinta LR Vyriausybės (2012 m. lapkričio 28 d. Nr.1482);
- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų ilgalaikė strategija, patvirtinta LR Vyriausybės (2002 m. birželio 12 d. Nr.853);
- Nacionalinė darnaus vystymosi strategija, patvirtinta LR Seimo (2002 m. spalio 29 d. Nr. 1160);
- Lietuvos inovacijų 2010-2020 metų strategija, patvirtinta LR Vyriausybės (2010 m. vasario 17 d. Nr. 163);
- 2011-2020 m. valstybinė sporto plėtros strategija, patvirtinta LR Seimo (2011 m. kovo 24 d. Nr. XI-1296);
- Nacionalinė energetikos strategija, patvirtinta LR Seimo (2007 m. sausio 18 d. nutarimu Nr. X-1046);
- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2008-2015 m. plėtros strategija, patvirtinta LR Vyriausybės (2008 m. rugpjūčio 27 d. Nr. 832);

- Ilgalaikė (iki 2025 m.) Lietuvos transporto sistemos plėtros strategija, patvirtinta LR Vyriausybės (2005 m. birželio 23 d. nutarimu Nr.692);
- Lietuvos regioninės politikos iki 2013 m. strategija, patvirtinta LR Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. Nr. 575);
- Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011-2019 m. programa, patvirtinta LR Vyriausybės (2011 m. kovo 16 d. Nr.301);
- Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo 2011-2013 m. programa, patvirtinta LR Vyriausybės (2011 m. sausio 17 d. Nr.62);
- Lietuvos Europos Sąjungos struktūrinių fondų panaudojimo 2007–2013 metų strategija ir ją įgyvendinančiomis Ekonomikos augimo, Žmogiškųjų išteklių plėtros, Sanglaudos skatinimo veiksmų programomis;
- Nacionalinė turizmo plėtros 2010-2013 m. programa, patvirtinta LR Vyriausybės (2010 m. liepos 14 d. Nr.1051);
- Mokslo ir technologijų parkų veiklos vertinimo ir plėtros galimybių studija (2011-2016 m.);
- Vilniaus apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, patvirtintas LR Vyriausybės (2008 m. gruodžio 3 d. Nr. 1310);
- Vilniaus regiono plėtros planas 2007-2013 m.;
- Švenčionių rajono savivaldybės 2011-2018 m. strateginis plėtros planas;
- Švenčionių rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginis plėtros planas;
- Švenčionių rajono savivaldybės 2015-2017 m. strateginis veiklos planas;
- Elektrėnų savivaldybės strateginis plėtros planas 2014–2020 m.;
- Elektrėnų savivaldybės strateginis veiklos planas 2015–2017 m.;
- Šalčininkų rajono savivaldybės 2007-2013 m. veiklos strateginis planas;
- Šalčininkų rajono savivaldybės 2011-2015 m. strateginis plėtros planas;
- Širvintų rajono savivaldybės 2014-2020 m. strateginis plėtros planas;
- Širvintų rajono savivaldybės 2015–2017 metų strateginis veiklos planas;
- Trakų rajono savivaldybės 2008-2015 m. strateginis plėtros planas;
- Ukmergės rajono savivaldybės ilgalaikės plėtros strategija 2008-2015 m.;
- Vilniaus miesto 2010-2020 m. strateginis planas;
- Vilniaus rajono savivaldybės 2008-2015 m. strateginis plėtros planas;
- Vilniaus rajono savivaldybės 2016-2023 m. strateginis plėtros planas;

Planą sudaro 4 dalys – socialinės-ekonominės būklės analizė pasitelkiant PESET ir SSGG metodus (I dalis), jos pagrindu nustatyta regiono plėtros strategija (II dalis), priemonių planas (III dalis) ir plano įgyvendinimo stebėseną (IV dalis)

Atnaujintas Vilniaus regiono plėtros planas 2014–2020 metams leis efektyviau naudoti finansinius, žmogiškuosius ir kitus išteklius. Tai prisidės prie nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimo, socialinių bei ekonominių skirtumų mažinimo, tolygios ir darnios plėtros įgyvendinimo.

1. REGIONO SOCIALINĖS IR EKONOMINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

Vilniaus regionas tiek pagal teritorijos plotą, tiek ir pagal gyventojų skaičių didžiausias šalies regionas. Jis užima 9.731 kv. km. – 14,9 proc. Lietuvos ploto, kuriame gyvena daugiau kaip ketvirtadalis Lietuvos gyventojų (806,4 tūkst. gyv. 2014 m. pr.). Regionas jungia Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Elektrėnų savivaldybės, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės rajonų savivaldybių teritorijas.

Vilniaus kraštas yra ekonomiškai stipriausias šalies regionas. Vilniaus apskrityje 2013 m. sukurta 39,2 proc. šalies bendrojo vidaus produkto (BVP), vidutiniškai vienam gyventojui apskrityje buvo sukurta 16.901 Eur. BVP arba 143,2 proc. šalies vidurkio. Šiuo metu Vilniaus regiono BVP vienam gyventojui daugiau kaip du kartus viršija Alytaus, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Utenos ir Tauragės apskričių rodiklius.

Vilniaus regione 2014 m. įregistruota 34.419 veikiančių ūkio subjektų, arba 37,9 proc. visų šalyje veikiančių ūkio subjektų. Tai daugiausia didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, nekilnojamo turto, nuomos, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos, informacijos ir ryšių, statybos, apdirbamosios pramonės įmonės.

Palyginti su bendra situacija Lietuvoje, Vilniaus regione labiau išvystyta gamybinės ir negamybinės paskirties paslaugų sfera. Mažesnė bendrosios pridėtinės vertės dalis sukurama pramonėje ir statyboje. Žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje sukurama tik apie 1 proc. regiono BVP. Viešojo sektoriaus investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą statistika rodo, kad apie pusę tokių investicijų teko Vilniaus apskrčiai. Vilniaus apskrčiai 2010-2011 m. teko 47,1 proc. visų šalyje parengtų specialistų su aukštuoju išsilavinimu (universitetinių ir kolegijų).

Vilniaus apskrityje užfiksuotas aukščiausias šalyje užimtumas. Vilniaus teritorinės darbo biržos aptarnaujamoje teritorijoje 2015 m. sausio 1 d. buvo įregistruoti 38 852 bedarbiai, tai sudarė 7,6 proc. visų darbingo amžiaus gyventojų, šalies rodiklis 9,3 proc.

Nepaisant to, labai geri Vilniaus apskrities socialinio-ekonominio išsivystymo rodikliai yra nulemti didelių investicijų ir aktyvios ekonominės plėtros Vilniaus mieste ir iš dalies – Elektrėnuose.

1.1. Vilniaus regiono socialinės ir ekonominės būklės analizė PESET metodu

Veiksniai	Teigiami	Neigiami
<p>Teisiniai ir politiniai</p>	<p>Nacionalinėje pažangos programoje, skirtoje Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ įgyvendinti, išskirtas horizontalusis prioritetas „Regionų plėtra“, siekiantis didinti sanglaudą Lietuvoje. Jame numatytas tikslas - užtikrinti tolygią, tvarią ir į skirtumą mažinimą orientuotą regionų plėtrą. Siūloma skirstant finansavimą, atsižvelgti į teritorijų pobūdį, skirtingus jų poreikius ir problemas, sudarant galimybę regionams pasirinkti sau tinkamų priemonių rinkinį.</p> <p>Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1310 patvirtintas Vilniaus apskrities teritorijos bendrasis (generalinis) planas, kuriame numatomos strateginės vystymo kryptys, erdvinės raidos koncepcija parengtos 20 metų, o konkretizuoti sprendiniai – 10 metų laikotarpiui.</p> <p>LR teritorijos bendrajame plane, Lietuvos teritorijos strateginę svarbą patvirtina tarptautiniai transporto koridoriai: IX B automobilių ir geležinkelio transportų koridorius (Klaipėda-Vilnius-Minskas-Kijevas). T kategorijos metropoliniams centrams priskiriami Vilnius ir Kaunas. Siūlomi nauji regioninių centrų funkcijoms atlikti vidutiniai miestai, tarp jų Ukmergė turinti galimybių intensyvesnei plėtrai. Sujungiant gretimus potencialus, formuojamas naujas regioninis Švenčionių - Švenčionėlių centras.</p> <p>Pagal Vyriausybės patvirtintą Regionų socialinių ir ekonominių skirtumų mažinimo programą, tikslinė parama 2007-2014 m. skiriama Švenčionių bei Šalčininkų</p>	<p>Regiono projektų finansavimo sąlygų aprašuose nepakankamai platus remiamų veiklų sąrašas, kas stabdo kompleksinės plėtros projektų įgyvendinimą, kurie regione sukurtų didesnę ekonominę bei socialinę pridėtinę vertę.</p> <p>Administracinės Lietuvos reformos įvykdymas 2010 m. ir teisės aktų bei funkcijų delegavimas ministerijoms ir kitoms institucijoms apsunkino regioninį planavimą bei regiono plėtros plano įgyvendinimą. Teisiškai nepakankamai reglamentuoti savivaldybių bendrų projektų įgyvendinimo mechanizmai stabdo didesnės apimties, regioninės ir nacionalinės reikšmės projektų įgyvendinimą.</p> <p>Regionų plėtros taryba dalyvauja priimant sprendimus dėl dalies ES struktūrinės paramos lėšomis finansuojamų projektų atrankos, tačiau jos iš esmės neturi įtakos paramos kryptims, pagal kurias tie projektai atrenkami.</p>

	<p>rajonų savivaldybėms, kuria siekiama spręsti šioms vietovėms būdingas problemas, investuojant į daugiabučių atnaujinimą, socialinių būstų atnaujinimą ir plėtrą bei kompleksinę viešosios infrastruktūros plėtrą, įskaitant kaimiškas vietas.</p> <p>Vilniaus miestui, vienam iš penkių didžiųjų miestų, numatyta papildoma 2014-2020 m. ES struktūrinė parama kompleksinei plėtrai ir jos dalių viešosios infrastruktūros atnaujinimui.</p>	
Ekonominiai	<p>2013 m. Vilniaus regione sukurta 39,2 proc. viso šalies bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP). Tai didžiausias rodiklis lyginant su kitomis šalies apskritimis. Nemažėjantis ir pastaruosius keletą metų išliekantis stabilus Vilniaus regiono BVP rodiklis rodo stabilų ūkio augimą regione. Kaip ir ankstesniais metais, palyginus vienam gyventojui tenkantį BVP su šalies vidurkiu, lyderio pozicijų neužleidžia Vilniaus (143,2 %) apskritis. Vidutiniškai vienam gyventojui apskrityje buvo sukurta 16.901 Eur BVP arba 43,2 proc. daugiau nei vidutiniškai šalyje.</p> <p>Bendroji pridėtinė vertė augo pramonės, didmeninės ir mažmeninės prekybos, transporto, informacijos ir ryšių, profesinės, mokslinės ir techninės veiklos, viešojo valdymo ir gynybos, meninės pramoginės ir poilsio organizavimo veiklos sektoriuose. Žemės ūkyje, miškininkystėje ir žuvininkystėje sukuriama tik 1 proc. regiono BVP.</p> <p>Pagal materialines investicijas Vilniaus apskritis yra pirmaujanti kitų apskričių atžvilgiu, nes čia didelė veikiančių ūkio subjektų</p>	<p>Ekonominė veikla koncentruojasi Vilniaus mieste. Kitose savivaldybėse veikiančių subjektų skaičius yra gerokai mažesnis. Dideli vidiniai regiono ekonominiai netolygumai yra grėsmė tolygiai ir darniai regiono plėtrai.</p> <p>Nors materialinės investicijos regione tenkančios vienam gyventojui yra (6.526 Lt./gyv.) didesnės už šalies vidurkį (5.107 Lt./gyv.), tačiau lyginant 2008-2011 m. Vilniaus regione jos susitraukė daugiau nei 55,5 proc. ir viršijo bendrą šalies materialinių investicijų sumažėjimą 21,8 proc., kam įtakos turėjo bendras 2008-2011 m. šalies ekonomikos sulėtėjimas. Šio rodiklio mažėjimas stabdo inovacijų ir naujų technologijų diegimą, modernių ir konkurencingų pramonės ir verslo įmonių plėtrą. Pagal 2011 m. duomenis daugiausiai visų materialinių apskrities investicijų pritraukė Vilniaus miesto savivaldybė 3.973.378 Lt. (75,2 proc.) mažiausiai – Širvintų (0,7 proc.) ir Šalčininkų (0,8 proc.)</p>

	<p>koncentracija, tinkama infrastruktūra šiuolaikiniam verslui plėtoti. 2011 m. materialinės investicijos šalyje buvo 15.473.898 litai, Vilniaus apskrityje – 5.280.905 litai, t.y. 34 proc. visų Lietuvos materialinių investicijų.</p> <p>Veikiančių ūkio subjektų 1000 gyventojų 2013 m. Vilniaus regione yra 39 vnt., t.y. daugiau už šalies vidurkį (29 vnt.). Apskrityje išlieka nežymi ūkio subjektų augimo tendencija (2009-2013 m. rodiklis išaugo 8,1 proc.).</p>	<p>savivaldybės.</p> <p>Daugelis įmonių veikia regiono centre (Vilniaus mieste – 27.553 vnt.), pagal 2013 m. duomenis tai sudaro 51 ūkio subjektus 1000 gyventojų, tuo tarpu Vilniaus regiono Švenčionių savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius sudaro tik 12 ūkio subjektų 1000 gyventojų tai yra daug mažesnis už šalies vidurkį (29 ūkio subjektai 1000 gyventojų).</p>
<p>Socialiniai ir kultūriniai</p>	<p>Vilniaus regione 2015 m. pradžioje gyveno 806,4 tūkst. gyventojų. Tai sudarė 27 proc. šalies gyventojų. Lyginant su 2008 m. pradžia, gyventojų skaičius sumažėjo 1,6 proc., per tą patį laikotarpį gyventojų skaičius Lietuvoje sumažėjo 4,9 proc. Vienintelėje Vilniaus apskrityje nuo 2008 m. išlieka teigiama natūrali kaita. 2011 m. natūralus gyventojų prieaugis buvo 449 žmonės.</p> <p>Vilniaus apskrityje užfiksuotas aukščiausias šalyje užimtumas. Vidutinis metinis bedarbių skaičius 2014 m. Vilniaus teritorinės darbo biržos aptarnaujamoje teritorijoje buvo 7,9 % bedarbių, o nuo 2010-ųjų šis skaičius sumažėjo 7,5 %.</p> <p>Svarbus aspektas, vertinant Vilniaus regiono gyventojų gyvenimo kokybę, yra darbo užmokestis. Vidutinis mėnesinis bruto 2 338 Lt. ir buvo 13 proc. didesnis už darbo užmokestį 2011 m. Vilniaus apskrityje sudarė Lietuvos vidurkį.</p> <p>Nors pastaraisiais metais Vilniaus apskrityje, kaip ir visoje Lietuvoje išlieka neigiamas migracijos saldo, tačiau lyginant 2010-2011 m. neigiamas migracijos saldo regione sumažėjo net 58,3 proc., vadinasi apskritį palieka mažiau jaunu,</p>	<p>Bedarbių skaičius apskrityje 2011 m. sudarė 27 proc. visų bedarbių skaičiaus Lietuvoje. Problematiškos savivaldybės išlieka Vilniaus ir Šalčininkų rajonai, kuriuose bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis 2011 m. buvo atitinkamai 16 proc. ir 15 proc., (Lietuvos – 12 proc.). Išliekantis didelis registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis rodo, kad socialinio draudimo sistema gali tapti nepajėgi užtikrinti pakankamas pajamas pensinio amžiaus gyventojams.</p> <p>Remiantis Statistikos departamento duomenimis 2011 m. didžiausias vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis yra gaunamas Vilniaus m. savivaldybėje (2.431 Lt.), mažiausias (1.415 Lt.) Šalčininkų rajono savivaldybėje. Vilniaus apskrityje pagal 2008-2012 m. duomenis mokinių skaičius sumažėjo 17024 mokiniais, t.y. 14,79 proc., kas galėjo įtakoti ir bendrojo lavinimo mokyklų skaičiaus sumažėjimą 6,87 proc.</p> <p>Prastėja Vilniaus regiono</p>

	<p>pakankamai gerą išsilavinimą įgijusių, verslių ir iniciatyvių asmenų, jaunų šeimų bei aukštą kvalifikaciją turinčių pagyvenusių žmonių (mokslininkų, gydytojų). Gyventojų migracijos (vidaus ir tarptautinės) požiūriu, didėja Vilniaus raj. savivaldybės patrauklumas gyventi, nes 2011 m. gyventojų atvyko daugiau nei išvyko, kai tuo tarpu kitose regiono savivaldybėse migracijos saldo išliko neigiamas.</p> <p>Nors vyksta nežymus sveikatos priežiūros įstaigų skaičiaus mažėjimas, Vilniaus apskrityje jų tinklas išlieka didžiausias: 446 privačios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, 86 ambulatorinės sveikatos priežiūros įstaigos ir 38 ligoninės, atitinkamai tai sudaro 26,5 %, 20,2 % ir 26,2 % visų šių Lietuvoje veikiančių įstaigų skaičiaus.</p> <p>Auga gyventojų fizinis aktyvumas regione. Didėja interesantų sporto varžybų ir sveikatingumo renginiuose: 2009 m. juose dalyvavo 102907 žmonės, o 2011 m. – 136946 žmonių (išaugo 33 proc.). Vilniaus visuomenės sveikatos biuras 2012 m. pristatė Vilniaus miesto fizinio aktyvumo žemėlapi, prisidedantį prie gyventojų sveikos gyvensenos skatinimo plėtros.</p> <p>Vilniaus apskritį galima vadinti šalies mokslo centru, kadangi jame yra didžiausia aukštąjį išsilavinimą teikiančių įstaigų koncentracija (14 universitetų, 6 kolegijos), be to regionas išsiskiria didžiausiu aukštą išsilavinimą turinčių asmenų skaičiumi.</p> <p>Vilniaus regiono mokyklose sudarytos sąlygos mokytis ir įgyti bendrąjį išsilavinimą įvairių amžiaus ir socialinių grupių bei specialiųjų</p>	<p>gyventojų sveikata. Lyginant 2010-2011 m. statistikos duomenis, apsilankymų poliklinikose ir ambulatorijose skaičius išaugo 3,9 proc. ir asmenų, kuriems suteikta greitoji medicininė pagalba padidėjo 9,5 proc. Didžiąją dalį susirgimų sudaro kvėpavimo bei kraujotakos sistemos ligos.</p> <p>Nors regione pastebimas nežymus 6 proc. ikimokyklinio ugdymo įstaigų augimas, tačiau ypatingai išaugo mažiausio amžiaus vaikų priežiūros paslaugų poreikis, po to kai nuo 2011 m. liepos mėn. Motinystės (tėvystės) pašalpos dydis antrais vaiko priežiūros metais buvo sumažintas iki 40 proc. kompensuojamo uždarbio dydžio, kas sąlygoja didesnę dalį tėvų grįžti į darbą po pirmųjų metų.</p> <p>Dideli Vilniaus apskrities kriminogeninės situacijos rodikliai. Nors apskrityje lyginant 2009-2011 m. nežymiai (10,8 proc.) mažėja užregistruotų nusikalstamų veikų, tačiau 2011 m. Vilniaus regione buvo padaryta 34,9 proc. visų Lietuvoje registruotų nusikalstamų veikų. Vertinant saugumo lygį, Vilniaus miesto savivaldybė yra mažiausiai patraukli, kadangi joje 2011 m. užregistruotos net 21068 nusikalstamos veikos, t.y. 76 proc. visų apskrities nusikalstamų veikų.</p>
--	---	---

	<p>poreikių asmenims. Vilniaus regione yra 324 bendrojo ugdymo įstaigos, kuriose mokosi 110569 mokiniai. Vilniaus miesto savivaldybėje yra 152 bendrojo ugdymo įstaigos, kas sudaro 47 proc. visų regiono įstaigų, Vilniaus mieste mokosi 71780 mokinių, kas sudaro 65 proc. visų regione besimokančiųjų. Vilniaus mieste švietimo įstaigų tinklą sudaro lopšeliai-darželiai – 125 įstaigos, bendrojo ugdymo įstaigų – 152, neformaliojo ugdymo įstaigos - 44 (dailės, muzikos, sporto mokyklos ir jaunimo klubai). Tuo tarpu Švenčionių ir Molėtų rajone yra po 12 bendrojo lavinimo įstaigų ir jose atitinkamai mokosi 3806 bei 2925 mokiniai; Šalčininkų rajone yra 30 bendrojo lavinimo įstaigų ir mokosi 4787 mokiniai, mažiausiai bendrojo ugdymo įstaigų yra Širvintų rajone – 11 ir jose mokosi 2109 mokiniai.</p> <p>Vilniaus regionas yra pirmaujantis šalyje pagal kultūros ir sporto įstaigų skaičių bei renginių organizavimą. Vilniaus miestas – ne tik Lietuvos kultūros švietimo ir sporto centras, bet ir vienas labiausiai lankomų Rytų Europos miestų, traukiantis dėmesį ne tik dėl savo architektūrinio savitumo, bet ir kultūrinių renginių, pramogų gausos.</p> <p>2012 m. VšĮ Vilniaus turizmo informacijos centras ir konferencijų biuras (Vilniaus TIC KB) sudarė tris naujus kultūrinio turizmo maršrutus skirtus populiarinti turizmą Vilniaus mieste ir apskrityje.</p> <p>Net 3 iš 7 į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą įtrauktų objektų yra Vilniaus apskrityje, o Trakų istorinis nacionalinis parkas yra UNESCO pasaulio paveldo preliminarajame sąrašė.</p> <p>Pagal teatrų, kultūros centrų, kino salių ir muziejų bei apsilankymą</p>	
--	---	--

	juose skaičių, Vilniaus apskritis pirmąja šalyje. Regionas taip pat užima pirmą vietą pagal leidžiamų laikraščių skaičių Lietuvoje.	
Gamtiniai, geografiniai, aplinkosauginiai	<p>Vilniaus regiono teritorijos bendrasis plotas yra 9731 kv. km. Tai yra didžiausia pagal teritorijos dydį apskritis Lietuvoje.</p> <p>Vilniaus regionas turi palankias gamtines, geografines ir kultūrinės sąlygas turizmo sektoriaus plėtrai. Kelionės ir turizmas yra svarbi regiono ekonominės plėtros dalis. Vilniuje ir Trakuose geriausiai Lietuvoje išplėtotas turizmo paslaugų sektorius. Trakuose išvystyta su turistų aptarnavimu susijusi infrastruktūra. Trakų nacionalinis parke prioritetai teikiami pažintiniam turizmui. Ekonominių veiklų plėtrai rajone palanki Trakų rajono geografinė padėtis. Trakų rajoną kerta visos pagrindinės automagistralės vedančios į Kauną, Druskininkus, geležinkeliai vedantys į Kauną bei Gardiną.</p> <p>Siekiant išnaudoti urbanistinio junginio potencialą formuojant Vilnių kaip europinės reikšmės centrą, pradėtas vykdyti Vilniaus – Kauno dvimiesčio projektas (bendradarbiaujama šiose srityse: susisiekimo, ekonomikos, turizmo). Dviem miestams rengiant bendras programas ir plačiai propaguojant šią sąjungą galima sinergija, kuri padėtų plėtoti galimybes ir lengviau jas išnaudoti. Vilniaus apskritis turi tankiausią transporto tarptautinių koridorių tinklą. Lietuvą kertą šešios europinės magistralės, keturios jų – Vilniaus apskritį. VI „Vilniaus regiono keliai“ duomenimis 67,7 proc. visų apskrities kelių yra asfaltuoti.</p> <p>Geležinkelio transportu realizuojami</p>	<p>Išlieka ryškūs miestų (ypač Vilniaus) ir kaimiškųjų teritorijų skirtumai.</p> <p>Vilniaus mieste gyventojų tankis (1 377 gyventojų kv. km), tuo tarpu Švenčionių rajono savivaldybėje – 17.</p>

	<p>pagrindiniai tranzitiniai krovinių srautai.</p> <p>Vilniaus tarptautinis oro uostas yra strateginis tokio pobūdžio objektas Lietuvoje, aptarnaujantis didžiąją dalį visų Lietuvos oro uostų keleivių ir siūlantis daugiausiai oro krypčių. Oro uostas yra neatsiejamas multimodalinių transporto koridorių komponentas, įtrauktas į tarptautinį TEN_T tinklą.</p> <p>Sėkmingai įgyvendinamas Vilniaus apskrities atliekų tvarkymo planas 2006 - 2016 m. Įrengtas regioninis sąvartynas, atitinkantis ES ir LR reikalavimus, tai leido uždaryti ir sutvarkyti 126 reikalavimų neatitinkančius šiukšlynus ir sąvartynus, kas ženkliai sumažino gruntinių ir paviršinių vandenų taršą. Taip pat šiuo metu apskrityje įrenginėjamos kompostavimo, didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės.</p> <p>Oro taršos problemoms spręsti Vilniaus mieste patvirtinta oro taršos mažinimo veiksmų programa. Šioje programoje yra numatyti oro taršos mažinimo tikslai ir uždaviniai, įgyvendinimo priemonės ir veiksmai, atsakingi vykdytojai, lėšų poreikis ir finansavimas. Pagal šią programą toliau bus tobulinama Vilniaus miesto oro taršos valdymo informacinė sistema, kaupiami ir analizuojami duomenys.</p>	
Technologiniai	<p>Vilniaus apskrityje informacinės technologijos sukonzentruotos Vilniaus mieste, kuriame veikia beveik visos mokslinius tyrimus bei eksperimentinę plėtrą vykdančios įstaigos (universitetai, mokslo institutai, valstybės mokslo įstaigos, technologiniai parkai, inkubatoriai ir kt.). Didelę reikšmę turi naujų informacinių technologijų</p>	<p>Pagal mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros produktyvumą bei finansavimą Lietuva priskiriama prie labiausiai atsiliekančių šalių Europoje. Esama technologijų plėtra neužtikrina įmonių konkurencingumo pasaulinėje rinkoje. Vyresnio amžiaus gyventojų</p>

	<p>panaudojimas gyventojų mokymo ir mokymosi procese, jų kompiuterinio raštingumo didinimui. Šiuo požiūriu Vilniaus apskritis yra viena iš pirmaujančių (65-66 proc.) pagal namų ūkius, turinčius asmeninį kompiuterį, interneto prieigą. Nedaug atsilieka Klaipėdos apskritis (58,9 – 60 proc.) namų ūkiai. Namų ūkiai Vilniaus regione turintys kompiuterius lyginant 2006 - 2012 m. išaugo 78,9 proc. ir namų ūkiai turintys interneto prieigą per tą patį laikotarpį išaugo net 220,7 proc. Šis ženklus augimas prisideda prie Vyriausybės patvirtintos Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2011-2019 m. programos įgyvendinimo, kuria siekiama didinti žmonių gebėjimą naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis, plėsti šių technologijų infrastruktūrą, plėtoti elektroninį turinį ir paslaugas, skatinti naudotis jų galimybėmis. Asmenų, kurie naudojami asmeniniu kompiuteriu nors kartą per pastaruosius 3 mėnesius nuo 2009-ųjų iki 2014-ųjų padidėjo 8,8 proc. iki 71,8 proc..</p> <p>Vilniaus apskrityje gerai išplėtotas šviesolaidinis plačiajuostis interneto ryšys ir veikia platus viešojo interneto prieigos taškų tinklas. LR Vidaus reikalų ministerija su partneriais seniūnijose, muziejuose, paštuose, ligoninėse, bibliotekose įrengė ir 2012 m. regione jau veikia 116 viešojo interneto prieigos taškų. Vilniaus regione yra 4 iš 9 Lietuvoje veikiančių mokslo ir technologijų parkų: Saulėtekio slėnio mokslų ir technologijų parkas, Mokslo ir technologijų parkas, Šiaurės miestelio technologijų parkas, Visorių informacinių technologijų parkas. Parkų pagrindinis tikslas yra</p>	<p>kompetencija IT srityje nėra aukšta, kas apsunkina integraciją darbo rinkoje.</p>
--	---	--

	didinti regiono ar tam tikros teritorijos konkurencingumą, skatinant kokybės ir inovacijų kultūrą tarp savo narių, organizuojant žinių ir technologijų perdavimą iš jų sukūrimo taškų į įmones ir rinką, ir aktyviai skatinant naujų inovatyvių kompanijų kūrimąsi.	
--	---	--

1.2. Vilniaus regiono socialinės-ekonominės būklės analizė SSGG metodu

Naudojant stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau SSGG) analizės metodą, siekiama išsiaiškinti planuojamos veiklos tam tikroje strateginio plano srityje privalumus, trūkumus, šios veiklos įgyvendinimo galimybes bei galimas grėsmes. Ši analizė padės apibrėžti tolesnius tikslus, uždavinius bei veiksmus juos įgyvendinant.

SSGG matricoje veiksnio aktualumas vertinamas pagal 5 balų sistemą, kur „5“ reiškia „labai svarbus veiksnys“ ir „1“ – „mažai svarbus veiksnys“.

Stiprybės	Įvertinimas
Pirmaujantis ir labiausiai išsivystęs regionas – sukuriama didelė dalis visos šalies BVP, pritraukiama didžioji dalis tiesioginių užsienio bei materialinių investicijų	5
Auga integracija į europinių ir šalies transporto koridorių sistemą – laipsniškai realizuojamas tarptautinis IX b transporto koridorius; Iš Lietuvą kertančių 6 europinių magistralių, keturios eina per Vilniaus regioną, padarydamos jį svarbia tarptautinio transporto koridoriaus dalimi.	5
Vilniaus regionas – didžiausias paslaugų centras Lietuvoje	4
Didelė aukštųjų technologijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros institucijų koncentracija (regione yra 4 iš 9 Lietuvoje veikiančių mokslo ir technologijų parkų) Vystomi integruoti mokslo, studijų ir verslo centrai (slėniai) - Vilniaus Santaros slėnis ir Vilniaus Saulėtekio slėnis, taip pat ruošiantis sukurti aukštas technologijas vystančioms įmonėms patrauklią verslo, inovacijų ir investicijų aplinką Vismaliukuose.	5
Regiono yra senosios sostinės Trakai ir Kernavė, išplėtotas saugomų teritorijų tinklas (3 UNESCO paveldo objektai, nacionaliniai ir regioniniai parkai)	4
Vilnius – svarbiausias šalies aukštojo mokslo centras (14 universitetų, 6 kolegijos)	4
Didžiausia kvalifikuotos darbo jėgos koncentracija, didelis aukštąjį mokslą baigusiu asmenų skaičius	3

Silpnybės	Įvertinimas
Didėja dispersinė gyventojų sklaida teritorijoje; dėl to auga visų rūšių infrastruktūros kaštai; Vilniaus miesto ir regiono urbanistinės struktūros modelis įvertinat neišvystytą susiekimo struktūrą ir ekologines automobilizacijos pasekmes yra neprogresyvus ir ekonomiškai neefektyvus	5
Viešasis transportas nepajėgia aptarnauti didėjančios teritorijos, ištįsusios trasos darosi neefektyvios.	5
Nuo privačių investicijų (gyvenamųjų ir komercinių objektų plėtros) labai atsilieka socialinės, susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros formavimas. Vystant naujai įsisavinamas teritorijas ir modernizuojant senąsias (ypač gyvenamąsias teritorijas) nebuvo sukurti investiciniai modeliai, sudarantys sąlygas vystyti periferinius centrus ir įpareigojantys teritorijas vystyti kompleksiskai, neapsiribojant tik parduodamų sklypų planavimu	4
Didelė darbo jėgos dalis nepajėgi prisitaikyti prie rinkos pokyčių: turima kvalifikacija ir kompetencija neatitinka darbdavių keliamų reikalavimų, todėl susidaro aukšto struktūrinio nedarbo teritorijos net ir arti Vilniaus miesto. Nedarbo lygis didesnis kaimo vietovėse lyginant su miestais, ženkliai aukštesnis.	3
Netolygus investicijų pritraukimas į regioną	4
Išaugęs ikimokyklinio ugdymo įstaigų trūkumas. Nestatomos naujos mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos	4
Aukštas nusikalstamumo lygis Vilniaus mieste	2

Galimybės	Įvertinimas
Tarptautinių krovinių pervežimo ir logistikos centrų plėtra	4
Pasaulinėje rinkoje auganti kūrybinių industrijų pramonės ir paslaugų paklausa.	5
Didėjančios tradicinio kuro kainos didins alternatyvių transporto rūšių patrauklumą	4
Verslo steigimą ir veikla reglamentuojančių teisės aktų supaprastinimas	4
Augantis aukštojo mokslo poreikis ir ilgėjanti vidutinė gyventojų mokymosi trukmė	3
Besikeičianti Europos ekonominė situacija, paskatins išvykusiu Lietuvos gyventojų grįžimą	3

Grėsmės	Įvertinimas
---------	-------------

Mažėjančios tiesioginės užsienio investicijos, kurios užtikrina ekonominę plėtrą. Tai gali nulemti lėtas šalies ekonominis augimas ar galima ekonominė stagnacija Europos ar pasauliniu mastu.	4
Ekonominis augimas, nekuriantis darbo vietų	4
Nestabili verslo aplinka, nulemta teisės aktų ir įstatymų kaitos bei didelės biurokratinės kliūtys SVV verslo plėtrai	4
Energetinių išteklių kainų augimas mažina realias gyventojų pajamas, mažėja pragyvenimo lygis, kas sąlygoja vietinės rinkos siaurėjimą	5
Depopuliacija ir gyventojų senėjimas	3
Globali tarptautinė konkurencija	3
Regioninė konkurencija su Ryga ir Minsku (turizmo, kultūros paslaugų, renginių organizavimo, transporto ir pan. sektoriuose).	3

STRATEGIJA

Regiono plėtros vizija:

– moderniausias Rytų ir Vidurio Europos regionas, supantis šiuolaikinį, gerai žinomą miestą ne tik Europoje, bet ir už jos ribų, tarptautinis verslo, prekybos, mokslo ir technologijų, turizmo ir kultūros centras, kuriantis kokybiškas gyvenimo sąlygas visuomenei, palankią aplinką verslui ir investicijoms per tolygią ir subalansuotą regiono plėtrą.

	<i>1 prioritetas: Tvari ir konkurencinga regiono ekonomika</i>
1.1	<i>Tikslas: Užtikrinti tvarų regiono ekonomikos augimą.</i>
1.1.1	Uždavinys: Padidinti privačių investicijų srautus periferinėje regiono dalyje.
1.1.2	Uždavinys: Paskatinti regiono ekonominės veiklos įvairovės augimą ir tarptautinio konkurencingumo didėjimą, skatinant kūryba ir aukštųjų technologijų naudojimu pagrįstų verslų plėtrą
1.1.3	Uždavinys: Paskatinti darbo jėgai imlių ūkio sektorių (turizmo, gyventojų aptarnavimo, transporto) smulkių ir vidutinių įmonių plėtrą

	<i>2 prioritetas: Aukšta gyvenimo kokybė</i>
2.1	<i>Tikslas: Pagerinti gyvenimo kokybę, sudarant sąlygas ekonominio augimo naudą pajusti visiems regiono gyventojams</i>
2.1.1	Uždavinys: Suvaldyti chaotišką urbanizaciją ties Vilniaus miesto riba, didinant Vilniaus miesto branduolio teritorijų ir tradicinių miestų ir miestelių patrauklumą gyventi
2.1.2	Uždavinys: Sudaryti sąlygas efektyviam ir draugiškam aplinkai darbo jėgos judėjimui tarp pagrindinių ekonominės plėtros centrų ir gyvenamųjų (ypač kaimiškų) teritorijų
2.1.3	Uždavinys: Optimizuoti viešųjų ir socialinių paslaugų infrastruktūrą ir turinį, prisitaikant prie besikeičiančių regiono gyventojų poreikių
2.1.4	Uždavinys: Sumažinti socialinę įtampą tarp atskirų regiono teritorijų ir visuomenės grupių, užtikrinant socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių integraciją ir pagrindinių paslaugų šioms grupėms prieinamumą (kokybiškas ir nebrangias paslaugas).